

Від редактора

Степан ПАВЛЮК

УНІКАЛЬНИЙ ПІДРОЗДІЛ УКРАЇНСЬКОЇ АКАДЕМІЧНОЇ НАУКИ

Буття людського колективу у своєму історично-му розвитку укладається великим числом різноманітних занять, які детермінуються життєвою потребою. Форми занять набувають сталого процесу і згодом стають традиційними для певного соціуму. У цій цілісній традиційності свій сегмент займає надання естетичного оформлення значного спектра, яким є як побутова, так і господарсько-виробнича сфера. Згодом фрагментарне оздоблення переростає, еволюціонує у повноцінну форму занять, наслідки якого ми називатимемо декоративно-вжитковим мистецтвом, чи уже народним мистецтвом, яке вбирає у себе за естетичним та й сюжетним змістом притаманне народу чи тільки локальній його частині, набуту світоглядність і світобачення, які виконують маркерну, пізнавальну місію цього народу. Політична історія середньовіччя, коли внаслідок захоплення земель сусідніх держав, чи ще протодержавних утворень чи династійних комбінацій, народ потрапляє у політичну залежність, що призводить до активної стадії обопільного взаємообміну, взаємопроникнення традиційного господарсько-культурного надбання. У першій половині II-го тисячоліття н. е. рання українська історія була в контексті балто-слов'янського буття, від чого могли бути взаємозапозичення з різних сфер життєдіяльності народів у цій геополітичній ситуації.

Незважаючи на те, що кожен із цих народів у новітню добу здійснив уважне прочитання традиційної культури, однак синтетичної апробації всього спектра народних традицій в плані можливого взаємозасвоєння внаслідок тривалого контексту ще не відбулось у форматі комплексного дослідження.

З цього приводу вважаю доцільним провести на міжнародному рівні вченими задекларованих у проєкті держав вивчення багатьох аспектів побутування спільних рис, ознак, прикмет у частині народного мистецтва, наслідком чого будуть запропоновані наукові висновки щодо взаємопроникнення і засвоєння окремих елементів міжетнічного спілкування. На Міжнародній міждисциплінарній конференції «Народне мистецтво XXI ст.: актуальні напрямки дослідження», на яку були запрошені зарубіжні вчені, проведені дискурси з питань теорії, методики та термінологічна уніфікація мистецтвознавчої науки.

У контексті спільних досліджень із вченими різних країн (к. мист. Марія Віннікава, к. мист. Галина Флікоп-Світа — Білорусь, Людмила Мойсей —

Молдова та ін.) було акцентовано вивчення міжетнічного взаємопроникнення елементів народного вжиткового мистецтва і одночасно формування національних маркерів у різних сферах буття.

Відділ народного мистецтва, опанувавши сучасними методами мистецтвознавчих досліджень, освоївшись із дослідженнями зарубіжних вчених, все частіше проводять спільні наукові проекти. Цього разу із вченими Литовської Республіки досягають спільний проект «Орнаментика етнографічного текстилю Західної України та Литви: універсальні й унікальні параметри».

Творчий колектив відділу, який набув визнання, як основний науковий осередок у дослідженні всього спектра народномистецьких набутків, розглядаючи у компаративному руслі зі слов'янським світом, за чвертьстолітній період новітньої історичної доби України напрацював незбагненно багато високоякісної наукової продукції.

Особлива місія перепала вченим-мистецтвознавцям із сфери народного мистецтва — виявити народномистецькі осередки і центри України, визначити їх творчу стилістику і жанрові особливості, провести типологічний аналіз і здійснити видову класифікацію, що в сукупності означає не що інше, як розпрацювати сучасний підхід теорії і методології цілісного наукового напрямку. У нерозривному зв'язку вивчався інший аспект — історія народномистецької практики у контексті збагачення духовності українського суспільства, з виділенням у цьому творчому процесі універсального і унікального. Вихід у світ кожної наукової

праці засвідчував послідовність заданого дослідницького алгоритму і теоретичних настанов. Достойно подала унікальність української вишивки Раїси Захарчук-Чугай, водночас розпрацьовуючи народне декоративне мистецтво як синтетичне явище, зокрема у монографії «Народне декоративне мистецтво Українського Полісся. Чорнобильщина», зібравши неповторний матеріал у численних експедиціях у Чорнобильську зону. Ґрунтовний виклад матеріалу про народну тканину провели Олена Никорак у монографії «Українська народна тканина ХІХ—ХХ ст.: типологія, локалізація, художні особливості», Михайло Станкевич у монографії «Українське художнє дерево ХVІ—ХХ ст.». Із належним творчим завзяттям підготовлені праці Миколи Моздира «Українська народна меморіальна пластика», Ганни Врочинської «Українські народні прикраси ХІХ — поч. ХХ ст.», Олени Федорчук «Українські народні прикраси з бісеру», Агнії Колупаєвої «Українські кахлі ХІV — поч. ХІХ ст.: Історія. Типологія. Іконографія», Людмили Герус «Українська народна іграшка», Оксани Шпак «Українська народна гравюра ХVІІ—ХІХ століть», Вікторії Тарас «Монастирські сади Галичини (X — сер. ХІХ ст.)» та ін.

Це насвітлена лише невелика частка із всього надрукованого і підготовленого до друку. Із нетерпінням чекаємо виходу в світ фундаментального трьохтомного дослідження «Церковне мистецтво України», виконаного спільно відділом народного мистецтва та відділом мистецтвознавства, яке готується до друку у видавництві «Фоліо».